

MOTION OM ATT STOPPA ANVÄNDANDET AV BARN SOM TOLKAR

De senaste åren har historiskt många invandrare kommit till Sverige och Malmö. Innan man har hunnit lära sig svenska och etablera sig i samhället blir språket ett hinder i kontakten med till exempel hälso- och sjukvården, barnens skola, handläggaren på socialkontoret, arbetsförmedlaren och bostadsförmedlaren. Generellt sett ska professionella tolkar användas i sådana situationer, men alldeles för ofta förekommer det att barnen i familjen ges rollen som tolk. Barnen är ofta de som genom skolan och nya kompisar lär sig svenska språket snabbast och blir en språklig länk mellan myndigheten och föräldrarna.

Vid tolkning av väldigt enkla frågor, till exempel fråga efter ett telefonnummer eller mötesdag, kan ett barn som tolkar åt sina föräldrar känna sig hjälpsamt och ansvarsfullt. Men så fort informationen är av tyngre karaktär, som vid ett utvecklingssamtal i skolan eller besök hos vården, blir tolkningen en börda som överstiger barnets mognadsnivå och språkliga kompetens. Barnet mår dåligt av att missa skola, inte delta i fritidsaktiviteter eller känna att ordförrådet inte räcker till. I familjer där barn används som tolkar kan det medföra konflikter i hemmet. Rollerna och dynamiken mellan barnet och föräldern blir omvända när barn tar på sig vuxenansvar och föräldrarna omyndiggörs genom att vara i beroendeställning. Dessutom kan det få allvarliga konsekvenser för rättssäkerheten och patientsäkerheten om tolkningen brister med myndighetskontakter.

Problematiken med att använda barn som tolkar är välkänd. Det finns flera internationella studier som visar hur barn far illa när de används som tolkar. I Sverige har det gjorts en omfattande undersökning av Linnéuniversitetet på uppdrag av Socialstyrelsen där socialsekreterare och handläggare inom ekonomiskt bistånd respektive LSS, samt vårdpersonal inom primärvården ingick. Resultatet från undersökningen visar att barn används som tolkar i samtliga undersökta verksamheter. Socialstyrelsen menar att barn som tolkar får ett orimligt ansvar som får långtgående effekter, bland annat lyfter de följande risker:

- Barn ska inte behöva anta en vuxenroll i familjen. Det gör dem till unga omsorgsgivare.
- Risken finns för att barnet får information om sin anhöriga som det inte ska ha.
- Den information barnet har rätt att få ges på ett sätt som inte är anpassat för barn.
- Risken finns för att informationen på grund av barnets bristande kunskaper och erfarenheter blir felaktig åt båda håll, med rättssäkerhets- och hälsokonsekvenser.
- Det är ett orimligt ansvar för barn att se till att informationen blir rätt – med risk för att barnet tar på sig skuld om något går fel.

Men trots att problematiken är välkänd fortsätter myndigheterna att använda barn som tolkar. Politiken måste agera för barnen.

Statens offentliga utredning *Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk* (SOU 2018:83) förtydligar barnkonventionens barnperspektiv i svensk lag och

föreslår förbud mot att använda barn för tolktjänster. Undantag är ”vid enkel informationsgivning som inte kan anstå, om informationen och situationen är förenlig med hänsyn till barnets bästa” samt ”vid fara för dödsfall, allvarlig sjukdom eller skada, eller det annars finns synnerliga skäl” (s.489ff).

Miljöpartiets förhoppning är att alla andra partier i Malmö kommunfullmäktige som har ett engagemang för barnrätt ställer sig bakom vår motion. Malmö ska vara en föregångskommun där barns välmående och rättigheter tas på allvar och barn får lov att vara barn och inte behöver ta vuxenansvar.

Därför yrkar vi på att:

-Uppdra åt stadskontoret att i samråd med berörda nämnder kartlägga omfattningen av barntolkning vid både planerade och oplanerade möten inom Malmö stads verksamheter.

-Uppdra åt stadskontoret att tillsammans med övriga berörda nämnder ta fram en handlingsplan med konkreta insatser för att förbjuda barntolkning inom Malmö stad. Exempelvis se över rutiner och styrdokument, säkerställa att det finns kompetens inom organisationen gällande användning av tolkar, undersöka vilka tekniska och andra lösningar behöver komma på plats för att barn inte ska behöva tolka i fortsättningen.

-Uppdra samtliga kommunikationsavdelningar att se över befintlig information samt avsaknaden av information som riktar sig till barn och unga och ta fram målgruppsanpassad information och material.

-Uppdra kommunstyrelsen att utifrån slutsatserna i den statliga utredningen *Att förstå och bli förstådd* sätta press mot den nationella politiken och driva på för en snabb lagändring för att förbjuda barntolkning.

Stefana Hoti , gruppledare i kommunfullmäktige (MP)

Malmö 2019-07-11